

OŠ Đakovački Selci

Nikad viđena

Predgovor

Ova je knjižica nastala tijekom provedbe projekta Udruge Klikeraj iz Osijeka, pod nazivom RaKuN – Razlikovni kurikul u nastavi. Tema ovogodišnjeg projekta bila je „Nikad viđeno“, a u njemu smo sudjelovali mi, učenici 4. razreda naše škole.

Tijekom projekta istraživali smo stare i nepoznate predmete koje smo pronašli u svojim domovima, kod baka i djedova, na tavanima, u šupama i drugim mjestima koja čuvaju tragove prošlosti. Najprije smo ih promatrali i iznosili svoje pretpostavke, a zatim smo razgovorom i istraživanjem otkrivali njihovu stvarnu namjenu.

Tako su nastale priče u kojima su se spojile naša mašta, znatiželja i obiteljske uspomene. U ovoj knjižici donosimo mala otkrića o predmetima koji su nekada bili dio svakodnevnoga života, a danas nas podsjećaju na vrijeme, ljude i običaje koje vrijedi sačuvati.

Sadržaj

- Nikada viđena boca – *Katja Filić*
Na vratima pušnice – *Jakov Jurić*
Bakina zanimljiva kuhinja – *Dolores Turkalj*
Stari predmet – *Petar Živković*
Kalup za šapice – *Zara Brataljenović*
Tajanstvena velika stvar – *Niko Ljušanin*
Bakina tajna – *Katja Filić*
Posuda za veš – *Zara Brataljenović*
Stara soba prabake – *Dolores Turkalj*
Djedova tajna – *Katja Filić*
Stvari starog tavana – *Petar Živković*
Tajanstveni predmet – *Jakov Jurić*
Neobična, ali vrijedna stvar – *Dolores Turkalj*
Čudan predmet – *Petar Živković*
Viseći na šipki – *Jakov Jurić*
Tajanstveni tepih – *Niko Ljušanin*
Tajanstvena vrata – *Niko Ljušanin*

Nikada viđena boca

Katja Filić

Jednog jutra odlučila sam otići kod bake. Ona ima veliku sobu u kojoj mogu plesati. Dok sam plesala, izgubila sam svoju najdražu narukvicu.

Krenula sam je tražiti po bakinoj sobi i tada sam pronašla neku nepoznatu stvar. Predmet je bio smeđe boje, tvrd i prašnjav. Zaključila sam da je to neka boca za piće.

Razmišljala sam: možda je prevelika za običnu bocu? Možda je to neka boca koju su koristili radnici?

Tada je došla baka i bila je to prilika da je pitam:

– Bako, što je ovo? Što ste pili iz toga?

Baka se nasmijala i objasnila mi:

– To ti je, Katja, stari mlin za mljevenje crne kave u zrnu. Prije, kada si želio popiti kavu, morao si je sam samljeti.

Taj mi je predmet bio baš zanimljiv. Podsjetio me na vrijeme kada su ljudi morali uložiti više truda u svakodnevne stvari, čak i u pripremu kave.

Na vratima pušnice *Jakov Jurić*

Popodne mi je tata zadao zadatak da provjerim jesu li sve kobasice na broju u pušnici. Otišao sam do pušnice i otvorio vrata. Sve kobasice bile su na broju. Kad sam zatvarao vrata, ugledao sam predmet koji je visio na njima.

Uzeo sam ga u ruke i pomislio da je neka lampa. Imao je ručku, staklenku u sredini i bio je crvene boje. Bio je napravljen od metala, a sa strane je imao žice da staklenka ne ispadne i ne razbije se. Kad sam otvorio čep, osjetio sam miris benzina. Tada sam počeo razmišljati što bi taj predmet zapravo mogao biti.

Otišao sam do mame i pitao ju što je to. Saznao sam da se predmet zove fenjer i da je nekada služio ljudima kako bi vidjeli po mraku. Bio mi je jako zanimljiv.

Ovako se palio fenjer: prvo se unutra ulio petrolej, zatim bi se upalila šibica i tako bi nastala vatra. Danas se umjesto fenjera koriste električne svjetiljke u koje samo stavimo baterije i upalimo ih.

Bakina zanimljiva kuhinja

Dolores Turkalj

Jednog popodneva baka me pozvala k sebi na kolače. Naravno da sam došla i pojela nekoliko ukusnih kolača. Nakon toga sam ožednjela i otišla u kuhinju popiti vode.

Tada sam ugledala neku neobičnu stvar. Predmet je bio smeđ, drven, okrugao i gladak. Na sebi je imao malo bijele prašine. Pomislila sam da je to neka kapa, ali brzo sam zaključila da nije jer je predmet bio premalen.

U tom je trenutku došla baka pa sam je odmah pitala:

– Bako, što je to? Zašto ima bijelu prašinu?

Baka mi je odgovorila:

– To ti je sito. Ima bijelu prašinu zato što je bilo u brašnu.

Još mi je objasnila da se prije brašno čuvalo u velikim bačvama ili platnenim vrećama, a to je moglo privući kukce. Zato su ljudi morali prosijati brašno kako bi dobili čisto.

Sreća pa danas to više ne moramo raditi na isti način jer brašno čuvamo u vrećama u koje kukci ne mogu lako doći.

Stari predmet *Petar Žiuković*

Jednog popodneva odlučio sam otići baki i djedu u posjet. Oni imaju veliko dvorište u kojem se mogu igrati loptom. Lopta se opet izgubila pa sam je krenuo tražiti.

Tražio sam je po velikoj bakinoj šupi i naišao na nepoznat predmet. Bio je smeđe boje, gladak i na njemu su se vidjeli godovi. Zaključio sam da je to nekakva drvena posuda, poput male kade za kupanje. Razmišljao sam da je možda premala za kupanje. Možda je za pranje ruku?

Tada je došao djed i bila je to prilika da ga pitam:
– Što je to? Što ste prali u tome?

Djed se nasmijao i objasnio mi:

– To ti je, Petre, posuda za mijesiti tijesto od kojega se pekao kruh. Prije su obitelji imale puno djece i trebalo je puno kruha da se nahrani cijela obitelj. Tada nije bilo trgovina u našem selu.

Ta mi je posuda baš zanimljiva. Govori o vrijednim rukama koje su je izradile i o vrijednim rukama koje su pripremale hranu za svoju obitelj.

Kalup za šapice *Zara Brataljenović*

Jednog dana mama me probudila i rekla da idemo kod bake. Ja sam bila još malo prestrašena jer sam sanjala tortu i jednoroge. Spremala sam se sporo jer sam se tek probudila.

Obukla sam neobičnu majicu s narančom koja je imala lice, oprala zube i na brzinu počesljala kosu. Mama je viknula:

– Hajdeeee!

– Evo, sad ću! – odgovorila sam joj ukratko.

Ušli smo u auto. Mama mi je nešto pričala, ali ne znam što, jer sam zaspala. Kad smo stigli, baka me dočekala raširenih ruku, spremna za zagrljaj. Pripremila je bombone, kolače, kuglof, sok i još svašta.

Malo sam se igrala s rodbinom, a onda mi je baka predložila da prespavam kod nje. Rekla sam da bih voljela, ali da moram prvo otići kući po stvari. Vratila sam se, spremila svašta u svoju zelenu torbu i opet došla baki.

Bilo je već kasno i bila sam umorna. Presvukla sam se u pidžamu i otišla spavati. Sve je bilo tiho i mirno. Nakon nekoć vremena probudila sam se jer sam bila žedna, pa sam otišla u kuhinju po čašu hladne vode.

Otvorila sam ormarić s čašama i vidjela nešto srebrno i malo. Problem je bio što nisam mogla dohvatiti tu malu srebrnu stvar. Dovukla sam stolicu, a ona je škripala jako, jako glasno. Dok sam je dovlačila, čula sam baku kako se miče u krevetu. Uzela sam tu srebrnu stvar i pogledala je izbliza.

– Izgleda kao srebrni kalup za nešto... – pomislila sam.

Odjednom sam čula baku:

– Ej! Što mi kopaš po stvarima?

– Vidjela sam nešto čudno, kao neki kalup...

– Pa kako ne znaš što je to? To ti je kalup za šapice!

– Šapice? – pitala sam zbunjeno.

– Da, da, znaš oni fini kolači koje pravim za Božić.

Baka mi je još malo objašnjavala dok nisam shvatila o kakvim šapicama govori. Zatim mi je rekla da je već kasno i da trebam ići spavati.

Otišle smo spavati, a ujutro je mama došla po mene i odvezla me kući.

Tajanstvena velika stvar

Niko Ljušanin

Ovu veliku stvar pronašao sam u špajzu. Išao sam baki donijeti mlijeko, ali umjesto mlijeka ugledao sam čudnu stvar. Bila je iza frižidera, u prašini.

Kad sam je prvi put vidio, pitao sam se što je to. Na prvu sam mislio da je to jedna velika kuhača. Onda sam se zapitao kako baka uopće kuha s tako velikom i teškom drvenom kuhačom.

Moja baka ima šestero djece pa sam pomislio da joj je možda služila kao šiba. Ali ipak nije mogla biti šiba jer je bila velika i jako teška.

Kuhača je imala ogrebotine i bila je prašnjava pa sam po tome znao da je stara. Nikada nisam vidio da je itko koristi, pa sam zaključio da su ljudi sigurno izmislili nešto modernije.

Pitao sam baku što je to. Baka mi je rekla da se time miješala mast. Saznao sam da je bilo teško miješati mast takvom kuhačom jer je mast bila u velikoj kanti.

Moja baka ima veliko dvorište pa sam zamišljao da su imali puno prostora za takav posao. Meni se ova stvar sviđa zato što je velika i služi nečemu što nitko ne bi odmah pretpostavio.

Bakina tajna *Katja Filić*

Jedno popodne otišla sam kod bake. Ona ima veliko dvorište u kojem mogu igrati rukomet. Dok sam se igrala, bacila sam loptu i ona je odletjela.

Krenula sam je tražiti po dvorištu i tada sam pronašla neku nepoznatu stvar. Predmet je bio tamnosive boje, tvrd i prašnjav. Zaključila sam da je to neka torbica.

Razmišljala sam: preteško je to za torbicu. Možda je to neka torbica za jače žene?

Tada je došla baka i bila je to prilika da je pitam:

– Bako, što je ovo? Što ste nosili u tome?

Baka se nasmijala i objasnila mi:

– To ti je, Katja, stara pegla. Prije, kada si trebao peglati odjeću, morao si u nju staviti vrući ugljen i onda peglati.

Ta mi je pegla bila zanimljiva jer pokazuje koliko su neke stvari nekada bile teže nego danas.

Podsjetila me na vrijedne žene koje su takvom peglom peglale odjeću.

Posuda za veš

Zara Brataljenović

Jednog dana mama mi je pričala o starim stvarima. Nisam je baš slušala jer je govorila neke dugačke riječi za koje nisam znala što znače.

Onda je došlo vrijeme ručka. Sestra nam je napravila salatu i tijesto s krumpirom. Dok smo jeli, moje sestre su pričale i pričale bez kraja. Svi smo se najeli i rekli sestri da je jelo bilo jako dobro.

Nakon ručka sjela sam na krevet i počela crtati. Crtala sam sve dok mi mama nije ušla u sobu.

– Pospremi tu sobu, nered je!

– Dobro, dobro... – rekla sam.

Spremala sam sobu i tada shvatila da na podu ima puno veša. Pokupila sam ga i odnijela u kupaonicu, u košaru za veš.

Tamo sam ugledala nešto dugačko, drveno i tamnosmeđe boje. Imalo je dućuljastu udubinu.

Uzela sam tu čudnu posudu i odnijela je u sobu.

Stavila sam je na krevet i počela promatrati.

Mama je ušla u sobu i pohvalila me što sam je lijepo pospremila. Onda je primijetila predmet na krevetu.

- Što ti to imaš?
  - Ništaaa...? – pokušala sam se izvući.
  - Ma što lažeš? Daj mi da vidim!
- Pokazala sam joj predmet i pitala:
- Što je to, mama?
  - To ti je korito za veš.
  - Korito?

Mama mi je objasnila da je to bila posuda za pranje veša. Prije ljudi nisu imali perilice kao danas, nego su veš prali ručno, u takvim koritima. Zamislila sam koliko je to bilo teško. Danas samo ubacimo odjeću u perilicu, pritisnemo gumb i ona sama radi. Zato mi je to staro korito baš zanimljivo i mislim da je super.

Stara soba prabake *Dolores Turkalj*

Poslije ručka baka je počela šiti košulju na kojoj se pokidalo dugme. Vidjela je da nije uzela dugme pa je mene poslala u staru sobu da ga donesem.

Otišla sam u sobu i na prozoru ugledala neku nepoznatu stvar. Predmet je bio smeđe boje, gladak, drven, težak i jako velik, gotovo kao pola mene. Pomislila sam da je to reket za tenis.

Ali to ipak nije mogao biti reket jer je bio prevelik i pretežak. Djeca ga sigurno ne bi mogla držati.

Uz dugme sam baki ponijela i taj neobični predmet. Pitala sam je:

– Bako, što je to? Zašto je toliko veliko?

Baka mi je odgovorila:

– To ti je preslica za presti vunu. Velika je zato da se može presti više vune. Kad se ovce ošišaju, vuna se prvo opere, zatim osuši i onda se prede kako bi se poslije moglo plesti.

Zaključila sam da se danas to više ne radi često jer ljudi uglavnom odjeću kupuju u trgovini.

Djedova tajna

Katja Filić

Jednog podneva otišla sam kod djeda. On ima svoju radnu sobu u kojoj mu ponekad mogu nešto slagati. Dok sam slagala stvari, izgubila sam naušnicu.

Krenula sam je tražiti po djedovoj radnoj sobi i tada sam pronašla neku nepoznatu stvar. Predmet je bio smeđe boje, drven i prašnjav. Zaključila sam da je to možda neki stroj za pravljenje tijesta.

Razmišljala sam: ipak mi je to prečudno za stroj za mijesiti tijesto. Možda je to neki stroj za djecu?

Tada je došao djed i bila je to prilika da ga pitam:

– Djede, što je ovo? Što ste radili s time?

Djed se nasmijao i objasnio mi:

– To ti je, Katja, stari stroj za šivanje. Prije, kada si trebao zakrpati odjeću, morao si je sam zašiti.

Taj mi je predmet bio baš zanimljiv. Podsjetio me na vrijedne bake i djedove koji su znali sami popravljati i šivati odjeću.

Stvari starog tavana

Petar Žiuković

Jednog dana išli smo u posjet baki i djedu. Pripremali smo se za svinjokolju, a mene su zadužili da odem po kotlušu.

Otišao sam i naletio na sasvim čudan predmet. Umjesto kotluše, slučajno sam donio taj nepoznati predmet. Izgledao je smeđe i prašnjavo. Zaključio sam da su to neke drvene papuče za cvijeće.

Pitao sam se čemu bi to moglo služiti. Pitao sam čak i svoje sestre, ali ni one nisu znale. Tada nas je vidjela baka i pitala:

– Što vas muči?

Rekao sam joj da nikako ne mogu otkriti čemu služi predmet koji držim u rukama.

– Aaaaa, to su klompe koje su se prije nosile, kao što ti danas nosiš kroksice – rekla je baka.

– Stvarno? – pitao sam je.

– Da. Znaš li čemu su služile klompe?

– Ne, ne znam.

Baka mi je objasnila da se u klompe guralo sijeno kako bi zimi grijalo noge.

– Sada znam. Hvala ti, bako.

– Nema na čemu – rekla je baka.

Tako sam saznao kako se zove taj predmet i kako su se ljudi njime nekada služili.

Tajanstveni predmet

Jakov Jurić

Jedno jutro mama me poslala da provjerim ima li jaja u kokošinjcu. Otišao sam i pronašao dva jaja. Dok sam ih uzimao, ugledao sam neki predmet kako visi na užetu.

Skinuo sam ga i prvo pomislio da je čekić. Bio je žute, zelene i malo smeđe boje. Imao je ručku, a na vrhu je bio okrugao. Primijetio sam i dvije male rupice – jednu gore i jednu dolje. Mislio sam da je napravljen od bundeve.

Dugo sam promišljao o tome što bi mogao biti, ali sam shvatio da ipak nije čekić jer je bio lagan i neobičnog oblika. Otrčao sam do mame i pitao ju što je to i od čega je napravljeno.

Saznao sam da se predmet zove tikva zato što je napravljen od tikve. Nekada je služio za vađenje vina ili rakije iz bačve.

Ovako se koristila tikva: prvo se stavila u bačvu i prstima zatvorile rupice. Zatim bi se pustio prst s donje rupice kako bi se tikva napunila. Kada bi se napunila, brzo bi se prenijela u drugu bačvu.

Danas se za to koriste staklene pipete.

Neobična, ali vrijedna stvar
Dolores Turkalj

Jednog podneva prije škole otišla sam ručati kod bake. Kad sam grabila juhu, ugledala sam jednu neobičnu stvar.

Drška tog predmeta bila je smeđa, glatka i drvena. Dolje su bili sivi, limeni krugovi koji su bili spojeni. Predmet je mogao odskočiti pa sam pomislila da je to neka igračka.

Ali ipak mi nije bilo jasno kako bi se s time igralo. Tada je došla baka pa sam je pitala:

– Bako, što je to? Je li to stvarno igračka koja može odskočiti?

Baka se malo nasmijala i rekla mi:

– To nije nikakva igračka, nego alat za izradu biskvita. U zdjelu se stave svi potrebni sastojci, a onda se tim alatom lupa dok se ne napravi smjesa. Dobro je što danas više ne moramo tako lupati. Samo uzmemo mikser, uključimo ga u struju i on sam radi. To je puno lakše.

Čudan predmet

Petar Žiuković

Jednog dana išli smo kod tete na rođendan. Otišao sam po sok, ali ga nisam mogao pronaći. Tražio sam i tražio i tada naišao na jedan čudan predmet. Izgledao je ogromno i malo strašno. Bio je visok i jako dugačak, oko pola metra visok i oko jedan metar dugačak. Predmet je bio star i prašnjav. Na dodir je bio hrapav i težak. Mogao je biti i glasan jer su se na njemu mogle slušati pjesme, vijesti, sport i još mnogo toga.

Prvo sam mislio da je to peć, ali opet, bio je malo premalen za peć. U tom trenutku došla je teta i pitala me gdje sam.

Rekao sam joj da sam vidio ogroman predmet. Teta mi je rekla:

- Pa kako da ne znam, to ti je stari radio.
- Stari radio? – pitao sam.
- Da, to ti je prije svaka kuća imala – objasnila mi je teta.

Pitao sam je zašto ja onda nemam tako veliki radio. Rekla mi je da su takve radije imale stare kuće. Zahvalio sam joj jer sam saznao još jedan novi predmet. Ona mi je rekla da je uvijek tu kada je trebam.

Bio sam sretan jer sam naučio nešto novo.

Viseći na šipki

Jakov Jurić

Dok sam trčao dvorištem, ugledao sam među drugim predmetima na šipki jedan neobičan predmet. Kad sam ga prvi put vidio, nisam znao čemu služi.

Dodir mu je bio hrapav pa sam pomislio da se koristi za košnju trave ili neke biljke. Imao je dugačku drvenu ručku, a oštrica je bila metalna. Predmet je bio velik i težak. Pomislio sam da su ga koristili ljudi iz prošlosti.

Pitao sam mamu kako se zove i čemu služi. Saznao sam da se predmet zove kosa i da se koristi za košnju trave. Drago mi je što sam barem dio pogodio.

Ovako se kosi: prvo zamahneš na jednu stranu, zatim brzo na drugu i tako postupno pokosiš travu. Danas se umjesto kose najčešće koristi trimer.

Tajanstveni tepih *Niko Ljušanin*

Ovaj predmet pronašao sam kod djeda. Išao sam mu donijeti alat, a kad sam prošao pokraj njega, pitao sam se zašto taj tepih visi na nekoj špađi. Špađa je bila tanka, a “tepih” je bio lažan i tanak. Bio je kožne boje. Kada sam ga opipao, osjetio sam da je od tkanine. Bio je jako dugačak.

Uvijek me zanimalo zašto visi na toj špađi. Možda ga je djed stavio za ukras. A možda ga je oprao pa se suši. Ali zašto je onda tako prašnjav?

Pitao sam djeda zašto taj tepih visi. Djed mi je rekao da pogledam iza njega. Iza “tepiha” nalazio se špajz.

Tada sam ga pitao zašto nema obična vrata za ulaz u špajz, nego tepih. Djed mi je objasnio da to nije tepih, nego zavjesa protiv muha. Tako se muhe ne skupljaju oko špajza.

Danas se to više ne koristi toliko često jer ljudi imaju komarnike. Drago mi je što sam naučio nešto novo.

Tajanstvena vrata

Niko Ljušanin

Mama mi je rekla da odem probuditi brata. Popeo sam se na drugi kat i ugledao čudna vrata.

Odlučio sam pustiti brata da još malo spava dok ja istražim sve o tim vratima. Jako su ličila na vrata ormara, ali ih nikada prije nisam otvorio.

Vrata su bila smeđe boje i pravokutnog oblika. Kad sam ih opipao, osjetio sam da su drvena. Bila su velika i imala su limenu kvaku. Pomislio sam da baka u tom ormaru možda drži neku odjeću ili stvari za čišćenje.

Vrata su izgledala jako staro jer su imala ogrebotine. Pitao sam baku što se krije iza njih. Baka mi je rekla da ih otvorim.

Kad sam otvorio vrata, iza njih se nalazio tavan. To uopće nisu bila vrata ormara! Popeo sam se na tavan, a ondje se nalazio bakin stari krevetić u kojem je spavala kad je bila mala.

Drago mi je što sam saznao što se krije iza tajanstvenih vrata. No tada je stvarno bilo vrijeme da probudim brata.

Impresum

Naziv knjižice:

Nikad viđeno

Projekt:

RaKuN – Razlikovni kurikulum u nastavi

Autori:

učenici 4. razreda Osnovne škole Đakovački Selci

Mentorice:

Josipa Bičanić, učiteljica

Ankica Karakaš Radošević, knjižničarka

Uredile:

Josipa Bičanić i Ankica Karakaš Radošević

Izdavač:

Osnovna škola Đakovački Selci

Mjesto i godina izdanja:

Selci Đakovački, 2026.

Zahvala

Hvala Udruzi Klikeraj što smo sudjelovali u projektu RaKuN i što smo imali priliku istraživati, otkrivati i stvarati.

Hvala našim obiteljima, bakama, djedovima i svima koji su nam pomogli pronaći stare predmete i ispričali nam njihove priče.

Zahvaljujući vama, ono što nam je na početku bilo nikad viđeno postalo je priča koju ćemo pamtiti.

